

Elżbieta Wyrwińska

Dąbcze, st. 1, gm. Rydzyna, woj.
leszczyńskie, AZP 65-25/131

Informator Archeologiczny : badania 31, 175-176

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

poziomem 1, datowanym na XII-XIII w., co wynika z chronologii wręcz masowo pozyskanych fragmentów ceramiki, licznych przedmiotów żelaznych, przęślików z łupku wołyńskiego i fragmentów bransolet szklanych. Brak wyraźnych śladów jednorazowego pożaru może być wynikiem dużego stopnia zniszczenia tej partii stanowiska przez stałą orkę. Już wcześniej zwracano uwagę na brak również na grodzisku śladów pożaru, który możnaby wiązać z najazdem Batu chana w 1240 r. Za jednorazowym opuszczeniem osady o wyraźne rzemieślniczych funkcjach w końcowej fazie wczesnego średniowiecza przemawia duża ilość pozostawionych gotowych wyrobów (kosa, sierp, ościenie, noże) czy surowców, np. w postaci przepalonych kamieni łupku wołyńskiego, sztabek i żużli metali oraz szlaki szklanej. Chronologia względna obu zarejestrowanych na stanowisku form osadniczych, tj. cmentarzyska i osady rzemieślniczej, pozostaje nadal w sferze hipotez.

Materiały i dokumentację przechowywane są w PSOZ w Zamościu.

Badania powinny być kontynuowane.

DANIŁOWO MAŁE, st. 1, gm. Łapy, woj. białostockie, AZP 41-84

- osada neolityczna
- osada z wczesnej epoki brązu
- cmentarzysko z okresu halszackiego
- osada z okresu wpływów rzymskich
- cmentarzysko szkieletowe wczesnośredniowieczne (XI – XIII w.)
- ślady osadnictwa średniowiecznego i nowożytnego

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w lipcu przez mgr. Dariusza Krasnodębskiego (Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk). Finansowane przez EuRoPol Gaz SA. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 1794 m².

W trakcie prac terenowych wyróżniono 138 jednostek stratygraficznych, z których 14 stanowiło pozostałości grobów szkieletowych. W trzech przypadkach były to już tylko występujące w skupiskach zabytki z wyposażenia grobowego (m.in. 7 srebrnych kabłączków skroniowych znalezionych obok siebie, 2 brązowe kółeczka). Na podstawie wyposażenia ustalono, że 6 grobów najprawdopodobniej zawierało pochówki męskie, 7 – pochówki kobiece, zaś 1 – dziecięcy. Głębokość jam grobowych wynosiła przeciętnie około 20-30 cm. Zorientowane były wzdłuż osi wschód-zachód. Pochówki zawierające wyposażenie „żeńskie” (paciorki szklane, zawieszki, kabłączki skroniowe, kolczyki itp.) zwrócone były głowami na zachód, zaś te z wyposażeniem „męskim” (nóż, grot włóczni) głowami na wschód. Przy niektórych grobach stwierdzono występowanie obstawy kamiennej w postaci kilku-kilkudziesięciu niewielkich kamieni (zapewne część obstaw została zniszczona w wyniku orki — duże kamienie, będące być może stelami grobowymi, znajdowały się w sąsiedztwie grobów, na między oddzielającej pola). Wyposażenie grobowe znaleziono w dziesięciu pochówkach zawierających pozostałości szkieletów w mniej lub bardziej wyraźnych jamach grobowych. Rozmieszczenie jam grobowych oraz ukształtowanie terenu sugerują, że przebadano północną część cmentarzyska — jego centrum znajdować się mogło na szczycie niewielkiego wzniesienia. Do najbogatszych pochówków zaliczyć trzeba grób 138, zawierający naszyjnik z kilkudziesięciu paciorków szklanych i zawieszek srebrnych, bogato ornamentowane srebrne kolczyki, kabłączki skroniowe wykonane z brązu i srebra, brązową bransoletę, brązowe pierścionki oraz żelazny nożyk. Ponadto znaleziono kilkanaście niewielkich jam i co najmniej 2 paleniska.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii i Etnologii PAN.

Wyniki badań zostaną opublikowane w tomie „Badania na gazociągu”.

Badania będą kontynuowane.

DAŁBCZE, st. 1, gm. Rydzyna, woj. leszczyńskie, AZP 65-25/131

- grodzisko wczesnośredniowieczne, faza D

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 28 lipca do 22 sierpnia przez mgr Elżbietę Wyrwińską (Muzeum Okręgowe w Lesznie). Finansowane przez PSOZ. Drugi sezon badań. Przebadano powierzchnię około 1,7 ara.

Prace były kontynuacją badań w sezonie 1996. W bieżącym roku badania prowadzono na majdanie grodziska. Wynikało to z faktu silnego niszczenia tego fragmentu stanowiska przez liczne wykopy „amatorskie”. Badania majdanu grodziska miały zadokumentować nawarstwienia kulturowe przed ich całkowitym zniszczeniem. W sezonie 1997 założono dwa wykopy, nawiązujące do wykopu I z sezonu 1996 roku.. Dzięki lokalizacji wykopów uzyskano dwa przekroje majdanu grodziska, zarówno w kierunku wschód - zachód jak i północ południe. Ogółem w trakcie badań uchwycono pozostałości po 21 obiektach, które rejestrowano na stropie calca. Na podstawie uzyskanych materiałów ceramicznych, grodzisko to datować należy na fazę D wczesnego średniowiecza (wg periodyzacji opartej na fazach rozwojowych ceramiki wielkopolskiej).

Materiały i dokumentacja przechowywane są w PSOZ w Lesznie i w Trzebinach.

Wyniki badań opublikowane zostaną w: „Wielkopolskich Sprawozdaniach Archeologicznych”.

DĄBROWA GÓRNICZA-Łosień, st. 2, gm. loco, woj. katowickie, AZP 96-50

- ślady osadnictwa pradziejowego
- ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego
- ślady osadnictwa średniowiecznego

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach 3 i 4 lipca przez mgr Grażynę Glanc-Kwaśny (PSOZ w Katowicach) oraz mgr Małgorzatę Kurgan-Przybylską (Muzeum Śląskie w Katowicach). Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię około 6 m².

Prace na stanowisku prowadzono w obrębie posesji przy ul. Ząbkowickiej 3 w Dąbrowie Górniczej-Łosniu. Na tym terenie właściciel znalazł, w trakcie kopania stawów rybnych, fragmenty ceramiki z okresu średniowiecza i czasów nowożytnych, pojedyncze krzemienie, siekierkę kamienną, żuźle i grudki rudy. O znalezisku poinformował Muzeum Zagłębia w Będzinie i Państwową Służbę Ochrony Zabytków w Katowicach. Po lustracji konserwatorskiej zlecono wykonanie wyżej wymienionych badań

Badane stanowisko położone jest na obszarze AZP 96-50, który dotychczas nie był badany powierzchniowo. Na terenie samej wsi Łosień znane jest stanowisko nr 1, datowane na okres wczesnośredniowieczny (XII-XIII w.), znajduje się ono na sąsiednim obszarze AZP.

W trakcie badań natrafiono na palenisko „współczesne”, kolisty obiekt wypełniony okruchami skały wapiennej oraz podłużną jamę, która nie zawierała materiału zabytkowego. Pozostałe obiekty dostarczyły głównie fragmentów ceramiki nowożytnej i współczesnego szkła. Badania zostały przerwane na skutek intensywnych opadów atmosferycznych (powódź w zachodniej i południowo-zachodniej Polsce).

Na podstawie dotychczasowych ustaleń trudno rozstrzygać o charakterze stanowiska. Większa jego część została niewątpliwie zniszczona podczas budowy stawów rybnych. Na części stanowiska ziemia została przemieszana, często usunięta i ponownie nawieziona. Znaczną część działki stanowi ogród, Kiedyś, według relacji właściciela, był tu też sad, z którego później wykarczowano drzewa. W południowej części posesji znajdują się wymienione wyżej dwa stawy rybne, oprócz tego wiadomo o istnieniu na tym terenie także innych stawów, obecnie zasypanych. Na działce znajduje się również opuszczony drewniany dom oraz ślady zabudowań gospodarczych. Toteż wydaje się, iż część stanowiska została zniszczona na skutek intensywnej działalności gospodarczej. Większość materiałów zabytkowych, w tym fragmenty naczyń wczesnośredniowiecznych, średniowiecznych, krzemienie oraz żuźle i grudki rudy wystąpiły luźno na hałdzie powstałej przy budowie stawów lub zostały zebrane powierzchniowo przez właściciela. Dlatego też o ewentualnych śladach stałego osadnictwa neolitycznego w Dąbrowie Górniczej-Łosieniu, śladach wydobywania na tym terenie rud srebra i ołowiu, czy pozostałościach osadnictwa wczesno- i późnośredniowiecznego, można będzie mówić dopiero po przeprowadzeniu szerokoprzestrzennych badań archeologicznych.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Badaniach Archeologicznych na Górnym Śląsku i Ziemiach Pogranicznych w 1997 roku”, s. 217-219.